

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra obchodu a financí

Bakalářská práce

**Zvýšení efektivity vymáhání daňových nedoplatků ve
vybraném regionu České republiky**

Eva Henzlová

© 2015 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra obchodu a financí
Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Eva Henzlová

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Zvýšení efektivity vymáhání daňových nedoplatků ve vybraném regionu České republiky

Název anglicky

Increasing the Efficiency of Recovery of Tax Arrears in the Selected Region of the Czech Republic

Cíle práce

Bakalářská práce se zaměřuje na vytvoření návrhu opatření vedoucích k zefektivnění procesu při vymáhání daňových nedoplatků ve vybraném regionu České republiky. Dílčím cílem je popsání průběhu daňové kontroly a podmínky odpisu daňových nedoplatků z pohledu finančního úřadu.

Metodika

Bakalářská práce je rozdělena do dvou částí. V teoretické části práce jsou zobrazeny základní informace z odborné literatury týkající se zaměření celé práce. Poté je na základě této části práce sestavena praktická část práce, kde jsou zobrazena data získaná sběrem informací v daném regionu. Získané údaje jsou podrobena analýze a následně jsou navržena opatření, která mají potenciál umožnit při zavedení do praxe zvýšení efektivity procesu při vymáhání daňových nedoplatků vůči finančnímu úřadu ve vybraném regionu.

Doporučený rozsah práce

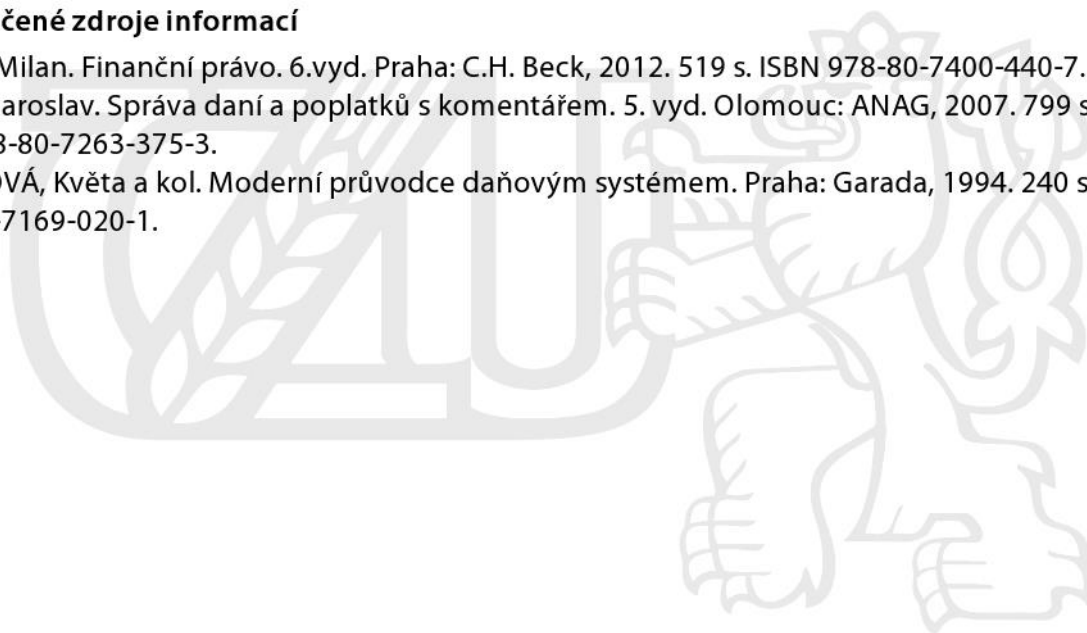
30 – 40 stran

Doporučené zdroje informací

BAKEŠ, Milan. Finanční právo. 6.vyd. Praha: C.H. Beck, 2012. 519 s. ISBN 978-80-7400-440-7.

KOBÍK, Jaroslav. Správa daní a poplatků s komentářem. 5. vyd. Olomouc: ANAG, 2007. 799 s. ISBN 978-80-7263-375-3.

KUBÁTOVÁ, Květa a kol. Moderní průvodce daňovým systémem. Praha: Garada, 1994. 240 s. ISBN 80-7169-020-1.

Předběžný termín obhajoby

2015/06 (červen)

Vedoucí práce

Ing. Pavel Štáfek

Elektronicky schváleno dne 29. 9. 2014

Ing. Helena Čermáková, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 10. 3. 2015

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 10. 03. 2015

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Zvýšení efektivity vymáhání daňových nedoplatků ve vybraném regionu České republiky" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 16. března 2015 _____

Eva Henzlová

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala panu Ing. Pavlu Štáfkovi za jeho cenné připomínky při psaní mé bakalářské práce a dále paní Evě Masopustové, vedoucí vymáhacího oddělení na finančním úřadě v Berouně, za poskytnutí praktických příkladů pro vytvoření praktické části práce.

Zvýšení efektivity vymáhání daňových nedoplatků ve vybraném regionu České republiky

Increasing the efficiency of recovery tax arrears in the selected region of the Czech Republic

Souhrn

Bakalářská práce se zabývá návrhem opatření pro zefektivnění vymáhání daňových nedoplatků, jako region byl zvolen berounský region ve Středočeském kraji.

V teoretické části práce je uvedena historie vybírání daní. Je zde podrobněji vysvětlen pojem daň, popsán průběh daňové kontroly a podmínky odpisu daňových nedoplatků.

V praktické části je charakterizován berounský region a ve spolupráci s finančním úřadem Beroun popsán průběh a příklady z praxe vymáhání daňových nedoplatků na dani z nabytí nemovitých věcí a dani z přidané hodnoty. V neposlední řadě jsou uvedena opatření, která by při uvedení do praxe mohla vést ke zvýšení vymožené částky na daňových nedoplatcích a k zefektivnění vymáhání těchto nedoplatků.

Summary

This work deals with measures to streamline the recovery of tax arrears as the region, was chosen Beroun in the Central region.

The theoretical part deals with the history of tax-collection taxes, there is with more details explained the concept of tax, describes the process of tax audit and the terms of depreciation tax arrears.

In the analytical part is characterized region and in cooperation with the tax office Beroun described the progress and examples from the practice of recovery of tax arrears on the acquisition of immovable property tax and value added tax. Last but not least are the measures which should be used when putting into practice could lead to an increase to an increase in the sums recovered in tax arrears and streamline the process of the recovery of these arrears.

Klíčová slova: daň, daňový nedoplatek, dlužník, finanční úřad, vymáhání daňových nedoplatků

Keywords: tax, arrears of tax, debtor, tax office, recovery of tax arrears

Obsah

1.	Úvod.....	10
2.	Cíl práce a metodika	11
2.1.	Cíle práce	11
2.2.	Metodika práce	11
3.	Teoretická východiska	12
3.1.	Daňová historie	12
3.2.	Daň.....	13
3.3.	Daňová soustava	14
3.3.1.	Cíl daňové soustavy	14
3.3.2.	Struktura daňové soustavy v ČR	14
3.4.	Třídění daní.....	15
3.5.	Základní prvky daňové techniky.....	16
3.6.	Druhy daňových sazeb.....	17
3.7.	Správa daně a daňový únik	18
3.8.	Placení daní.....	18
3.9.	Sankční systém	19
3.10.	Odpis daňových nedoplatků.....	20
3.11.	Daňový dlužník.....	21
3.12.	Daňové řízení	21
3.12.1.	Průběh daňového řízení.....	21
3.13.	Daňová kontrola.....	22
3.14.	Daň z přidané hodnoty	22
3.14.1.	Sazby DPH od roku 1993.....	24
4.	Vlastní zpracování	25
4.1.	Charakteristika berounského regionu	25
4.2.	Nedoplatky na dani z přidané hodnoty	26
4.3.	Vymáhání nedoplatků u daně z nabytí nemovitých věcí	27
4.4.	Vymáhací řízení.....	28
4.4.1.	Vymáhání nedoplatku pomocí exekučního příkazu.....	30
4.4.2.	Zákaz nakládání s majetkem	31

4.4.3. Zřízení zástavního práva z rozhodnutí správního orgánu	32
4.5. Dražba	33
4.6. Odpis daňových nedoplatků.....	33
4.7. Daňová exekuce	35
4.8. Účinnost daňových exekucí	36
4.9. Před exekuční činnost	37
4.10. Neúměrnost daňových exekucí.....	38
4.11. Insolvenční řízení.....	39
4.12. Platební nekázeň	39
4.13. Účinnost insolvenčního řízení	40
4.14. Omezující faktory při vymáhání daňových nedoplatků.....	40
5. Zhodnocení výsledků.....	42
6. Závěr	44
7. Seznam použitých zdrojů.....	45
7.1. Internetové zdroje	46

Seznam tabulek

Tabulka 1 Vývoj sazby daně z přidané hodnoty od roku 1993	24
---	----

1. Úvod

Benjamin Franklin, americký státník a diplomat prohlašoval – „*Na tomto světě není nic jistého, mimo smrt a placení daní.*“ (Kohout, 2008)

Daně jsou hybnou silou společnosti a tyto peníze slouží pro celý stát. (Grossová, 2008) „*Daň je povinná, zákonem určená platba do veřejného rozpočtu.*“ Veřejným rozpočtem rozumíme nejen ten nejběžnější, státní rozpočet, ale i rozpočty na všech stupních státní správy. Od rozpočtů měst a obcí, až po celostátní. Patří sem i společný rozpočet Evropské unie.

Francouzský ekonom, právník a ministr financí Ludvíka XIV, Jean Baptisté Colbert tvrdil - „*Umění výběru daní spočívá v tom, jak oškubat husu tak, aby co nejméně syčela.*“ Oliver Wendell Holmes, americký právník konstatoval, že daň je cena, kterou platíme za civilizaci. (Kohout, 2008)

Proces vybírání daní se odjakživa setkával s nevolí těch, jichž se placení týkalo. Na výběru se projevovala nejen častá nepřehlednost, nerovné a nespravedlivé daňové zatížení, ale i závislost poddaných na vůli úředníků. Vybírání daní leckdy připomínalo loupežné přepadení, přicházelo bez předchozího upozornění. Zpravidla se ve vesnici zjevila skupina vojáků, jež byla vedena výběřčím, který zkonfiskoval vše, co mu přišlo do cesty a zase zmizel.

2. Cíl práce a metodika

2.1. Cíle práce

Bakalářská práce se zaměřuje na vymáhání daňových nedoplatků ve vybraném regionu České republiky.

Hlavním cílem je vytvořit návrh opatření, který povede k zefektivnění procesu při vymáhání daňových nedoplatků u daně z přidané hodnoty, na které finanční úřad každoročně zaznamenává nejvyšší nedoplatky a u daně z nabytí nemovitých věcí, kde má Finanční úřad v Berouně značně omezenou pravomoc, jak zjistit daňový nedoplatek. Záměrem práce je objasnění základních pojmů, které souvisí s problematikou daní, popsání průběhu výběrů daní od vzniku daňové povinnosti, až k vymáhání daňových nedoplatků a jejich odpisu.

Dílním cílem je popsat průběh daňové kontroly z pohledu finančního úřadu a podmínky odpisu daňových nedoplatků na Finančním úřadě v Berouně

2.2. Metodika práce

Práce je rozdělena do dvou částí. V teoretické části práce jsou zobrazeny základní informace z dostupné odborné literatury týkající se zaměření celé práce. Je zde popsána daňová soustava České republiky z 1. 1. 1993, ale i současná soustava platná k 1. 1. 2014. Dále je zde objasněna historie vybírání a rozdělování daní, přesněji charakterizovaný samotný pojem daň, způsoby, jakými lze uhradit daň, průběh výběru a postup vymáhání daňových nedoplatků a následný postup splácení těchto dluhů.

Na základě poznatků z teoretické části práce je sestavená část praktická. Data uváděná v této části jsou získána na základě poznatků z praxe, sběrem informací v daném regionu a údajů poskytnutých Finančním úřadem v Berouně. Získané údaje jsou podrobeny analýze a následně jsou navržena opatření, která mají potenciál umožnit při zavedení do praxe, zvýšení efektivity procesu při vymáhání daňových nedoplatků vůči finančnímu úřadu ve vybraném regionu.

3. Teoretická východiska

3.1. Daňová historie

Historie daní je spojena se zrodem prvních států. (Jánošíková, 2009)

První zápisy o daních lze nalézt v Bibli, kde se uvádí, že desátý díl úrody měl být vybírán a rozdělován kněžím. (Grossová, 2008)

Už ve starověku a středověku víme o existenci daňových soustav. Daně v těchto dobách nebyly nejdůležitějším příjmem panovníka. Tvořily pouhý doplněk k jeho rozpočtu. Vybírání se konalo nepravidelně a tzv. „dobrovolně“, například jestliže pokořené oblasti chtěly dát najevo svou poddanost dobyvateli a panovníkovi.

V době liberalismu se daně stali pravidelnými a závaznými. Činily nedílnou složku peněžní politiky státu. (Kubátová, 2006)

V Čechách vděčíme za ustanovený základ daní v nynějším slova smyslu Lucemburkům. Od roku 1948 se v našem právním řádu užívá pouze výraz „daně“, který vystřídal původní „berně.“ Tímto výrazem se značila daň nebo podpora.

Mimořádná daň královská, která nesla název „berně“, byla původně vybírána od každého obyvatele, jestliže některá část nebyla od jejího placení zásadně zproštěna. Kromě této daně bývala čas od času vyhlášena mimořádná daň neboli „speciální berně“, která zatěžovala jen dvě vrstvy obyvatelstva a duchovní instituce, za jejichž držitele se čeští králové pokládali. (Jánošíková, 2009) Vybírání probíhalo tím způsobem, že poddaní odevzdali stanovenou sumu vrchnosti, která poté celý výtěžek berně odvedla králi.

O postupu, jakým byla berně vybírána, je možné se detailněji dozvědět za vlády Václava IV. Nařízení o výběru se vyhlášovalo královskými listy, které se rozesílaly po všech končinách země. V královském listu se uváděl důvod, pro který byla vybírána a kdy je její datum splatnosti. List zahrnoval i příkaz, že výběr berně je nezbytné realizovat do dvou až tří týdnů. Za vlády krále Václava IV existovalo dle berního řádu 12 berních krajů. (Jánošíková, 2009)

Ve dvacátém století velikost daní bez přestání stoupala. Příčinu k tomu růstu zavdaly i dvě světové války. V době, kdy bylo Československo ohroženo fašismem, byly zavedeny nové daně – daň z droždí, daň ze žárovek a další.

V současné době tvoří daně ve vyspělých zemích zhruba 30 – 50 % HDP. (Kubátová, 2006)

3.2. Daň

Daň je platba:

- neúčelová (v čase, kdy se daň vybírá, není přesně dané, co se z vybraných peněz bude v budoucnu financovat),
- neekvivalentní (suma, kterou daňový poplatník do veřejného rozpočtu odevzdá, neodpovídá obnosu, který poté z veřejného rozpočtu získává),
- zpravidla se opakující buď v časových rozmezích či za stejných okolností.

Daně tvoří nejvýznamnější neúvěrové příjmy veřejného rozpočtu. Nejsou ale jediným příjmem tohoto typu. Ve většině států kromě centrálních, celostátních daní existují i daně lokální, které se odlišují podle individuálních samosprávných celků, a centrum pro ně zadá jen hlavní pravidla. V České republice se tyto typy veřejných příjmů – lépe řečeno příjmy obcí nazývají místní poplatky.

Typickým rysem daní je skutečnost, že vykonání daňové povinnosti nezavádá právo na žádné určité plnění ze strany státu, například na poskytování určitého množství veřejných statků. (Kubátová, 1994)

Oprávnění státu ukládat závazek, vybírat a hradit daň je upravena plnou sérií specifických zákonů. V České republice se princip zákonnosti daní a poplatků uvádí v Listině základních práv a svobod, jež je součástí Ústavy ČR, čl. II. Na základě tohoto nařízení je možné vybrat jen ty daně, jež jsou upravené náležitými hmotně právními zákony. Vzhledem k daňové zákonnosti nelze zadávat jiné daně než ty, které jsou v zákoně evidovány.

V daňovém zákoně musí být dáno: (Kubátová, 1994)

- *kdo je povinen odvádět daň,*
- *z čeho a jak se daň vyměřuje,*
- *jak a kdy se odvádí.*

3.3. Daňová soustava

3.3.1. Cíl daňové soustavy

Současný systém daní vznikl v závislosti na úsilí České republiky získat členství v Evropském společenství. Tento fakt se odrazil na předurčení jednotlivých druhů daní a na jejich výměru.

Požadovaná shoda s daňovými soustavami Evropských společenství je nezbytná z důvodu celistvého fungování a harmonizování ekonomiky. (Grossová, 2008)

3.3.2. Struktura daňové soustavy v ČR

Soustavu daní, která získala na platnosti 1. ledna 1993 v České republice, představuje: (Grossová, 2008)

1. *Daň z přidané hodnoty,*
2. *Daně spotřební, a to:*
 - a) *daň z minerálních olejů*
 - b) *daň z lihu*
 - c) *daň z piva*
 - d) *daň z vína a meziproduktů*
 - e) *daň z tabákových výrobků*
3. *Daně z příjmů:*
 - a) *daň z příjmů fyzických osob*
 - b) *daň z příjmů právnických osob*
4. *Daň z nemovitosti*
 - a) *daň z pozemků*
 - b) *daň ze staveb*
5. *Daň silniční*

Daň z dědictví a darování a daň z převodu nemovitostí

Současný stav k 1. 1. 2014

❖ *Přímé daně*

➤ *z příjmů*

- *daň z příjmu fyzických osob*
- *daň z příjmu právnických osob*

➤ *majetkové*

- *daň silniční*
- *daň z nemovitých věcí*
- *daň z nabytí nemovitých věcí*

❖ *Nepřímé daně*

➤ *univerzální*

- *daň z přidané hodnoty*

➤ *selektivní*

- *spotřební*
- *ekologické daně*
- *cla*

❖ *Ostatní daně*

- *pojistné*
- *obecní daně*

3.4. Třídění daní

Daně lze třídit z několika hledisek.

Podle vazby na důchod poplatníka na daně přímé a nepřímé: (Jánošíková, 2009)

- daně přímé – uhrazuje je poplatník ze svého důchodu,
- daně nepřímé - jedinec, který daň odvádí, ji nehradí ze svého příjmu, ale přesouvá je na jiný subjekt prostřednictvím navýšení ceny o hodnotu nepřímé daně. Tyto daně jsou spojovány s příjmem při jeho spotřebě.

Dle druhu rozpočtu, do kterého jdou, třídíme daně na: (Jánošíková, 2009)

- státní,
- municipální (obecní),
- vyšších územněsprávních celků (krajů).

Podle techniky ukládání daňových povinností dělíme daně: (Jánošíková, 2009)

- katastrové – pokládají za základ daně poplatníkovy poměry zapsané ve zvláštních katastrech, např. daň z nemovitostí,
- tarifní – vyčíslují daň dle tarifu, např. clo.

Dle periodicity vzniku daňové povinnosti rozeznáváme daně: (Jánošíková, 2009)

- pravidelně se opakující – např. daň z příjmů,
- daně případové - např. dědická.

3.5. Základní prvky daňové techniky

Základními prvky daňové techniky jsou: (Jánošíková, 2009)

- *daňový subjekt,*
- *daňový objekt,*
- *základ daně,*
- *sazba daně,*
- *splatnost daně.*

Daňovým subjektem je jedinec, který je povinen dle daňového řádu odvádět či hradit daň. Z pohledu daňové techniky se daňové subjekty člení na plátce a poplatníky. Poplatníkem je jedinec, jehož předmět daně, který tvoří důchod nebo majetek je dani podroben.

Daňový objekt je hodnotou, z níž se daň vybírá.

Plátce daně je ze zákona zavázán odevzdat do veřejného rozpočtu daň, kterou shromáždil od jiných osob nebo kterou strhnul jiným poplatníkům pod svou vlastnickou odpovědností.

Základem daně je předmět zdanění, který je vyjádřen v měrných jednotkách a upravený dle zákonných pravidel.

Sazba daně je jakýsi algoritmus, jehož prostřednictvím se ze základu daně sníženého o odpočty vymezení velikost daně. (Jánošíková, 2009)

3.6. Druhy daňových sazeb

Jednotlivé druhy daňových sazeb se dělí: (Jánošíková, 2009)

1. *dle druhu základu daně*

- *jednotná sazba,*
- *diferencovaná sazba,*

2. *ke vztahu k velikosti základu daně*

a. *pevná sazba,*

b. *proporcionální sazba:*

- *lineární,*
- *progresivní,*
 - *progresivně klouzavá,*
 - *progresivně stupňovitá,*
- *degresivní.*

Jednotná sazba daně pro všechny typy a druhy daně je stejná, např. daň z nabytí nemovitých věcí ve výši 4 %. Od roku 2008 se sem řadí také daň z příjmu fyzických osob.

Velikost diferencované sazby daně se mění podle předmětu, např. daň z přidané hodnoty má v současné době dvě sazby - základní, která činí 21 % a sníženou, jež dosahuje 15 %.

Pevná sazba daně je dána absolutní částkou na jednotku fyzického obsahu základu daně, např. u spotřební daně je to jeden hektolitr piva.

Lineární sazba daně je stanovena shodným procentem při odlišném základu daně, například daň z nabytí nemovitých věcí ze základu 1 000 000 Kč 4 % nebo 5 000 000 Kč 4 %.

Progresivní sazba daně je dána procentem, jež vzrůstá se navyšujícím základem daně, např. ze základu 100 000 Kč 12 %, z 200 000 Kč 19 %.

U degresivní sazby daně je to obráceně. Výše zmíněné sazby se v současné době v České republice nepoužívají. (Jánošíková, 2009)

3.7. Správa daně a daňový únik

Vyměření a vybírání daně jsou odjakživa trvalou bitvou mezi státem, který má snahu ochránit své příjmy a daňovým subjektem, který usiluje o minimalizaci svého daňového závazku – odváděné daně.

Stát k tomuto záměru využívá speciální orgány, jež dohlížejí nad pravidelným a brzkým plněním daňových povinností daňovými subjekty. Tato aktivita se označuje jako správa daně a orgánům, kterým je správa daně uložena, se říká správci daně. Na straně druhé vystupuje daňový subjekt, který se snaží o minimalizaci jeho odváděné daňové povinnosti. Minimalizace daňového závazku může mít značně rozdílný charakter.

Způsoby minimalizace daňové povinnosti začínají vyhledáváním daňových úspor, to znamená, že daňový subjekt má snahu najít v předpisech pro určení daně takový postup, který mu dovolí redukovat jeho daňový závazek na minimum. Využívá všech odčitatelných položek, úlev na dani a dalších povolených odchylek. Stát očekává, že daňový subjekt bude takto postupovat a proto používá jeho chování k ovlivňování ekonomického chování daňového subjektu a k minimalizaci svých nákladů na správu daně.

Vyhledávání a využívání daňových výhod je další etapou redukce daňové povinnosti daňovým subjektem. Daňové výhody se laicky pojmenovávají jako „díry v daňových zákonech.“ Úmyslem státu tento typ snižování daňové povinnosti nebyl. Vznikl nedokonalostí daňových zákonů a stát je prozatím nezamítá. Jedná se proto o zákonné daňové úniky. Jestliže některá „díra v zákoně“ začne být v širokém rozsahu používána, míří to povětšinou ke změně daňového zákona.

Konečnou skupinou jsou nelegální daňové úniky, které znázorňují porušení zákona a jsou trestné. Využívání eventualit zákonného daňového úniku zpravidla narušuje princip spravedlnosti zdanění. Stát proto obětuje nemalou snahu na vyhledání a postihnutí těchto daňových úniků. (Kubátová, 1994)

3.8. Placení daní

Daně se hradí místně kompetentnímu správci daně – finančnímu úřadu v české měně. Při jakékoliv platbě je nezbytné uvést, na jakou daň je platba vymezena, jelikož správné označení platby a její nasměrování znamená uhradit na správný účet místně příslušného finančního úřadu a tím splnit svoji daňovou povinnost.

Na privátním daňovém účtu jsou zaznamenány všechny daňové a platební závazky, vyrovnání a zánik daňových přeplatků i nedoplatků.

Na požádání daňového poplatníka má správce daně povinnost bez poplatku vystavit výpis z osobního daňového účtu. Na základě údajů na tomto účtu správce daně dále vyhotovuje potvrzení o tom, že fyzická osoba nemá vůči správci daně žádné nedoplatky na daních. V případě, kdy finanční úřad rozpozná na osobním účtu daňového poplatníka přeplatek (částka přesahující vyměřenou daň), je možné ho využít k zaplacení dluhu u jiné daně či jej na žádost daňového subjektu vrátit. (Grossová, 2008)

Daň lze zaplatit několika odlišnými způsoby: (Grossová, 2008)

- *v hotovosti,*
- *poštovní poukázkou (složenkou),*
- *bezhotovostně prostřednictvím svého bankovního účtu.*

U většiny daní vyvstává daňová povinnost v průběhu zdaňovacího období, zatímco vyúčtování tohoto závazku se vykonává formou daňového přiznání až po jeho ukončení. (Kobík, 2008)

3.9. Sankční systém

Se vznikem daňového řádu prošel změnami i sankční systém. Jedna ze změn je povinnost uhradit pokutu z prodlení v případě, kdy daňový subjekt nestihne včas podat daňové přiznání a toto zpoždění je delší než pět pracovních dní.

Pokuta činí:

- *„Ze stanovené daně 0, 05 % za každý následující den prodlení, nejvýše však 5 % ze stanovené daně“*
- *„Ze stanovené daňové ztráty 0, 01% za každý následující den prodlení, nejvýše však 5 % stanovené daňové ztráty.“*
- V situaci zpožděného hlášení nebo vyúčtování dělá pokuta 0,05 % z celkové částky daně, jež měl daňový subjekt povinnost v hlášení nebo vyúčtování uvést za každý následující den prodlení, nanejvýš však 0,5 % z celkové částky daně, kterou byl povinen v hlášení nebo vyúčtování uvést.

Minimální výše pokuty činí 500 Kč a maximální částku, kterou může správce daně po daňovém subjektu vymáhat je 300 tisíc korun.

V případě, kdy subjekt finančnímu úřadu daň nepřizná, popřípadě přizná částku nižší než je ve skutečnosti, hrozí, že mu správce daně vyměří penále ve výši:

- 20 % z částky dodatečně zvýšené daně,
- 20 % z částky dodatečně sníženého daňového odpočtu,
- 1 % z částky dodatečně snížené daňové ztráty.

„Správce daně sníží penále vypočtené z částky dodatečně zvýšené daně o penále vypočtené z částky dodatečně snížené daňové ztráty, pokud vzniklo z důvodu uplatnění ztráty v rozsahu jejího snížení, které bylo penalizováno.“

„Správce daně rozhodne o povinnosti uhradit penále v rámci dodatečného platebního výměru. Penále je splatné ke stejnému dni jako doměřená daň, tj. v patnáctidenní lhůtě počítané ode dne právní moci platebního výměru.“
(Zakony.centrum.cz, 2011)

3.10. Odpis daňových nedoplatků

Problematikou odpisů daňových nedoplatků se zabývá daňový řád v § 158, kde se uvádí, že za nedobytný nedoplatek se považuje nedoplatek:

- jež byl bezúspěšně vymáhán po daňovém subjektu, ale i po sobách, na nichž mohl být vymáhán,
- vymáhání by nevedlo ke kladnému výsledku,
- u daňového subjektu je pravděpodobné, že by náklady na vymáhání byli vyšší než výnos,
- vymáhání je spojeno s neobvyklými nebo neúměrnými potížemi.

Na základě příkazu k odpisu nedobytného nedoplatku z osobního daňového účtu, správce daně vyhotoví odpisný doklad, jenž zároveň vykonává funkci předpisného dokladu na účtu nedobytných nedoplatků. Nedoplatek však trvá déle, až do doby, kdy uplyne lhůta pro jeho zaplacení, tj. šest let. (Zakony.centrum.cz, 2011)

O odepsání daňového nedoplatku se daňový dlužník neinformuje, nemá možnost se jej dožadovat a z řízení o odpisu je naprosto vyřazen. Uskutečněním odpisu daňového nedoplatku dluh, který po čas odpisu není pokutován ani úročen, nezaniká a přetrvává, až do doby, kdy je výběr daně promlčen.

3.11. Daňový dlužník

Daňovým dlužníkem je každý, kdo je podle zvláštního zákona povinen platit daň nebo vybranou a sraženou daň odvádět a to od okamžiku, kdy vznikla daňová povinnost. Nejde tedy o faktický skutkový stav v důsledku existence daňového nedoplatku. Označení daňový dlužník se proto aplikuje např. i na poplatníka, u kterého správce daně zaznamenává daňový přeplatek. Vzhledem k tomuto vymezení je dlužníkem např. každý podnikatel, který dosáhl zdanitelného příjmu, avšak daň z příjmu bude splatná např. až následující rok. (Kobík, 2008)

3.12. Daňové řízení

Jde o postup účastníků řízení, který je v souladu se zákonem k zajištění realizace práv a závazků, které plynou daňovým subjektům z daňových vztahů. Daňového řízení, které vede správce daně, se zúčastní kromě pověřených pracovníků správce daně, daňové subjekty a třetí osoby. Jeho cílem je určit a vybrat daň tak, aby nedošlo ke zkrácení daňových příjmů. (Grossová, 2008)

Správou daně se míní nárok konat opatření nutná k řádnému a kompletnímu zjištění, určení a vykonání daňových závazků, především oprávnění hledat daňové subjekty, daně stanovit, vybrat, vyúčtovat, vymáhat či kontrolovat dle tohoto zákona jejich uskutečnění v dané výši a čase. (Grossová, 2008)

3.12.1. Průběh daňového řízení

V tomto řízení je určena velikost daňového závazku, jež má pravomoc určit jen správce daně určitým způsobem rozhodnutí – platebním výměrem.

Daňový subjekt má ze zákona povinnost spolupracovat při vyčíslení a vypočítání velikosti daně. Záleží jen na něm, jestli uplatní všechny, jemu dostupné daňové odpočty, jež mu daňové zákony umožňují.

O důležitých faktech, jež jsou nezbytná pro určení výše daně, poté informuje správce daně v daňovém přiznání. (Grossová, 2008)

Daňové řízení se zahájí na základě žádosti daňového subjektu či osoby zúčastněné na řízení dnem, ve kterém bylo jeho podání doručeno místně příslušnému správci daně. Jiný způsob zahájení řízení je zahájení na žádost správce daně. (Grossová, 2008)

Správce daně nemá ze zákona povinnost oznamovat velikost daňové povinnosti v situaci, kdy se vyměřená daň naprosto shoduje s daní uvedenou v daňovém přiznání. (Grossová, 2008)

3.13. Daňová kontrola

Při daňové kontrole správce daně ověřuje nebo přezkoumává daňový základ či jiné okolnosti, které jsou rozhodující pro řádné vymezení daně u daňového subjektu. Kontrola se vykonává ve velikosti nezbytně nutné pro splnění svého účelu obvykle za kontrolované období, které je už uzavřené a za něž se podalo daňové přiznání. Zahajuje se na určitém místě u daňového subjektu, eventuálně na místně příslušném finančním úřadě a pokaždé fyzicky, tím se míní, že je přítomen daňový subjekt či jeho zástupce a zaměstnanec správce daně. (Grossová, 2008)

Zákon neurčuje, že den, kdy se bude konat daňová kontrola, je nutné předem daňovému subjektu ohlásit. Praxe je taková, že oznámení daňovému subjektu o zahájení daňové kontroly se provádí písemně, telefonicky či jiným způsobem dopředu. (Grossová, 2008)

O výsledku kontroly pracovník správce daně, jež provedl kontrolu, vyhotoví zprávu o daňové kontrole. Kontrolovaný daňový subjekt má právo být informován o výsledcích kontroly. (Grossová, 2008)

3.14. Daň z přidané hodnoty

V berounském regionu je na prvním místě ve výši daňových nedoplatků, daň z přidané hodnoty.

Daň z přidané hodnoty je upravena zákonem č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty a je daní nepřímou. (Finance.cz)

Daň z přidané hodnoty je jedna z nejnovějších daní. Francie byla první zemí, ve které byla daň z přidané hodnoty roku 1954 zavedena. Následně ji zavedly další státy, především v evropských zemích.

Spojené státy americké a Austrálie jsou jediní z vyspělých států, které ji dosud nezavedly do svého daňového systému. Místo daně z přidané hodnoty mají tzv. „sales tax“ tedy daně, které se vybírají až v posledním stupni prodeje výrobku konečnému spotřebiteli. (Radvan, 2008)

Česká republika používá systém daně z přidané hodnoty od roku 1993.

Vhodný výběr sazeb nepřímých daní má důležitý význam z hlediska udržení sociální rovnováhy ve společnosti.

Česká republika je při určování sazeb daně z přidané hodnoty nucena řídit se pravidly Evropské unie. Ta vymezuje základní sazbu daně z přidané hodnoty, která nesmí spadnout pod 15 % a sníženou sazbu, jež nemá být nižší než 5 %. (Peníze.cz)

3.14.1. Sazby DPH od roku 1993

V následující tabulce jsou uvedena základní a sazba DPH od počátku svého vzniku roku 1993, do té doby bylo na zboží uplatňována daň z obratu

Tabulka 1 Vývoj sazby daně z přidané hodnoty od roku 1993

Platnost	Sazba (v %)	
	základní	snížená
1. 1. 1993 – 31. 12. 1994	23	5
1. 1. 1995 – 30. 4. 2004	22	5
1. 5. 2004 – 31. 12. 2007	19	5
1. 1. 2008 – 31. 12. 2009	19	9
1. 1. 2010 – 31. 12. 2011	20	10
1. 1. 2012 – 31. 12. 2012	20	14
1. 1. 2013 – současnost	21	15

Zdroj: vlastní zpracování

Základní sazba daně se od roku 1993 pohybuje v téměř podobných sazbách, avšak snížená sazba neustále roste. Nevyšší skok nastal v roce 2012, kdy se oproti roku 2011 navýšila snížená sazba daně o 4 % a růst obou sazeb daně z přidané hodnoty pokračoval i v dalším roce. Současná snížená sazba daně ve výši 15 % není konečnou sazbou. Od roku 2015 je zavedena třetí sazba daně, do které patří knihy, léčiva, základní potraviny a další. Součástí schválení této daně je i zrušení jednotné sazby daně ve výši 17,5 %, jež měla vyjít v platnost k 1. 1. 2016

4. Vlastní zpracování

4.1. Charakteristika berounského regionu

Královské město Beroun se nachází na soutoku dvou řek - Berounky a Litavky, asi 30 Km na jihozápad od hlavního města Prahy. V současné době zde žije více než 18 tisíc obyvatel.

Je výchozím bodem chráněných krajinných oblastí - Českého krasu a Křivoklátska.

Z archeologických nálezů je možné dokázat, že tato oblast byla osídlena už v pravěku. Ve třináctém století zde vznikla osada, při důležité obchodní stezce z Prahy do Plzně a následně do Bavor.

První písemnou zprávu o městě je možné nalézt v listině Přemysla Otakara II. z roku 1265. Latinský název Verona se do němčiny překládal jako Bern, do českého jazyka jako Berona, Berún či Beroun.

Město Beroun je vyhlášené díky svým hrnčířským trhům, kdy se sem dvakrát ročně sjíždí ti nejlepší hrnčíři a keramici z celé České republiky, ale i ze sousedních zemí. Právě hrnčíři náleželi ve středověku k oceňovaným a respektovaným řemeslům.

V šedesátých letech 19. století započala v okolí města těžba vápence, dále se začala rozvíjet i další průmyslová odvětví jako textilní průmysl či železářství. Po pádu komunismu v roce 1989 byl průmyslový význam téměř potlačen. Tovární výroba se přeorientovala z těžkého průmyslu, na průmysl lehký a střední.

V berounském regionu působí mnoho menších či velkých a známých firem jako například Heidelberg Cement Česká republika, která byla založena roku 1889 pod názvem Königshofer Patent-Portland und Puzzolan Cement Fabrik v Králově Dvoře jako akciová společnost pro výrobu struskového cementu a také výrobu vápna. V roce 2003 byla v cementárně Králův Dvůr přerušena výroba cementu a dnes je zde v provozu moderní balicí linka a expedice baleného i volně loženého cementu.

Obchodní společnost DYNASPOL, a. s. dříve známá jako DYNASTAV, spol. s. r.o., v Berouně, která se zabývá výstavbou pozemních a inženýrských staveb, výrobou a opravou pecí a hořáků, pronájemem stavebních a demoličních strojů a zařízení s obsluhou.

Závod KOSTAL, jež se nachází ve Zdicích, je zaměřen na výrobu kontaktních / konektorových systémů.

Po dokončení výstavby dálnice D5 v 80. letech se berounský region postupně stává příměstskou oblastí Prahy, kam velice často obyvatelé Berouna a přilehlých vesnic dojíždějí za prací.

Berounský region zaujímá přední postavení jako nejméně nedoplatkový region České republiky. V roce 2011 se dokonce umístil na prvním místě v úspěšnosti vymáhání daňových nedoplatků.

4.2. Nedoplatky na dani z přidané hodnoty

Finanční úřad v Berouně eviduje výraznější úspěchy ve vymáhání daňových nedoplatků, jejichž výše dosahuje částky od 1 do 10 milionů korun. (Finanční úřad Beroun, 2015)

Nedoplatky, jež překračují sumu deseti milionů korun, je ve většině případů možné vymoci jen z části či jsou zcela nedobytné.

Tento fakt je možné zaznamenat u nedoplatků na dani z přidané hodnoty, jejichž suma z dlouhodobého pohledu neustále stoupá a pohybuje se velice často v částkách nad 10 milionů korun. (Finanční úřad Beroun, 2015)

Značná většina daňových subjektů, u kterých jsou evidovány největší objemy nedoplatků na dani z přidané hodnoty, vlastní od začátku své existence pouze vysoce likvidní majetek. Tyto subjekty nevykazují majetkové hodnoty dlouhodobé povahy, které by byly jinak využitelné k zajištění a vymožení dluhu.

Velice často se finanční úřad setkává s případy, kdy se jedná o společnosti s ručením omezeným, tj. s minimálním základním kapitálem, kde čistě účelově může dojít kdykoli utlumení činnosti této obchodní společnosti v závislosti na potřebách zakladatele.

Z hlediska efektivity výběru a vymáhání nedoplatků na dani z přidané hodnoty jsou podstatná zejména opatření zaměřená na prevenci vzniku nedoplatků a na ztížení realizace daňových úniků, které je nutno přijímat v době, kdy daňové subjekty aktivně provozují ekonomickou činnost.

Dobytnost daňových pohledávek negativně ovlivňuje skutečnost, že významný podíl nedoplatků je tvořen neuhrazenou doměřenou daňovou povinností, přičemž k doměření daně často dochází se značným časovým odstupem poté, co již proběhly ekonomické aktivity, které jsou předmětem zdanění. Příjmy a jiné majetkové hodnoty

touto ekonomickou aktivitou získané, či s ní související, jsou v té době však zpravidla již dávno mimo dispozici dlužníka a nemohou být exekučně postiženy.

4.3. Vymáhání nedoplatků u daně z nabytí nemovitých věcí

Finanční úřad v Berouně neneviduje u daně z nabytí nemovitých věcí výrazné nedoplatky. Zde se správce daně se potýká s jiným problémem a to, že v případě, kdy se subjekt stane vlastníkem nemovitosti a nepodá daňové přiznání k této nemovitosti, finanční úřad kromě daňové kontroly nemá příliš možností jak tuto skutečnost zjistit.

Pokud převodce nezplatí daň v zákonem dané lhůtě, vyzve finanční úřad k uhrazení tohoto dluhu ručitele. Výzvu k zaplacení daně ručitelem zasílá vymáhací oddělení Finančního úřadu v Berouně až poté, kdy správce daně upozorní na nedoplatek ručitele a ten na výzvu nezareaguje a ani neprojeví zájem o uhrazení dluhu, jako je předložení potvrzení od banky o tom, že si vyjednává půjčku či předložení návrhu splátkového kalendáře.

Nežli správce daně přejde k vymáhání daně po ručiteli, má povinnost nejdříve posoudit majetkové poměry převodce.

Správce daně zjišťuje, zda převodce není například vlastníkem motorového vozidla nebo nevlastní-li nemovitost, která je zapsána v katastru nemovitostí.

Dále pátrá po tom, zda má převodce u některé z bank zřízen bankovní účet a popřípadě jaký je jeho aktuální zůstatek. Vykazuje-li účet převodce zůstatek například 36 000 Kč a daň z nabytí nemovitých věcí, kterou má povinnost zaplatit činí 25 000 Kč, je možné uvalit na dlužníkův účet v bance exekuci.

Druhou možností je situace, kdy převodce má zaplatit daň z nabytí nemovitých věcí ve výši 36 000 Kč, nevlastní žádné motorové vozidlo, není majitelem nemovitosti a jeho účet v bance vykazuje aktuální zůstatek 2 000 Kč. Za těchto okolností není možné použít tuto částku k uhrazení daně.

Pracovníci vymáhacího oddělení finančního úřadu dále zjišťují, zda je dlužník plátcem pojistného na všeobecné zdravotní pojištění a jaké jsou jeho příjmy a výdaje.¹

Finanční úřad též pátral u bytového družstva, jež vlastní dům, v němž má dlužník hlášen trvalý pobyt, ke které bytové jednotce má dlužník uzavřenou smlouvu o nájmu či

¹ správce daně v uvedeném případě vyhledal, že jde o osobu samostatně výdělečně činnou

jakou hodnotu činí členský podíl a vklad dlužníka v družstvu. Na výzvu však pracovník vymáhacího oddělení nedostal žádnou odpověď a ani ji nijak dále neurgoval.

V úvahu k uhrazení nedoplatku by ale připadal prodej movitých věcí, které se v bytě, jež převodce užívá na základě nájemní smlouvy, nacházejí. Finanční úřad výše zmíněný způsob možného uhrazení dluhu příliš často nevyužívá, neboť je to velmi zdoluhavý a náročný proces bez vidiny uhrazení celého dluhu.

Po zjištění těchto skutečností vyzve vymáhací oddělení Finančního úřadu v Berouně ručitele, aby zaplatil dlužnou daň z nabytí nemovitých věcí.

4.4. Vymáhací řízení

Postup vymáhání nedoplatků na daních v berounském regionu má několik fází. první fáze je upozornění (telefonicky, e-mailem, doporučeným dopisem či zasláním textové zprávy v případě, že správce daně v berounském regionu zjistí nedoplatek na dani.

Nejjednodušší způsob jak zjistit, že konkrétní subjekt je dlužníkem na dani, je podané daňové přiznání.

Příklad

Subjekt je osoba samostatně výdělečně činná a podává dne 31. 3. 2014 na Finančním úřadě v Berouně přiznání k dani z příjmů, ve kterém uvádí, že jeho příjmy za rok 2013 činili 750 000 Kč, jeho výdaje, které byly uplatněny paušálem, který činí u z živností volných, vázaných i koncesovaných 60 %, byly 450 000 Kč, daň po slevě činila 20 160 Kč. Tuto daň subjekt finančnímu úřadu následně uhradil. Při provedené kontrole z finančního úřadu dne 21. 8. 2014 správce daně zjistil, že subjekt úmyslně zkrátil svoji daňovou povinnost. Na základě zjištěných skutečností při daňové kontrole finanční úřad písemně vyzve dlužníka k doplacení částky a k uhrazení *„penále 20 % doměřené daně, přitom není závislé na okamžiku doměrku. K tomu navíc zaplatí úrok z prodlení za každý den opoždění. Úrok se počítá z repo sazby České národní banky zvýšené o 14 %.”* (Jak podnikat, 2014)

Subjekt zaplatil daň 20 160 Kč, ale Finanční úřad v Berouně při daňové kontrole dne 21. 8. 2014 zjistil, že jeho daňová povinnost byla 23 160 Kč. Na základě zjištěných skutečností dlužníkovi doměří daň ve výši, o kterou zkrátil svoji daňovou povinnost, tj. 3 000 Kč, udělí povinnost zaplatit penále ve výši 20 % doměřené daně, tj. 600 Kč a k tomu zaplatit úrok

stanovený z repo sazby zvýšené o 14 procentních bodů za každý den prodlení, tj. 162,75 Kč.²

Dle § 153 odst. 3 daňového řádu správce daně již nemá povinnost upozorňovat dlužníka na splatný daňový nedoplatek. Pracovník vymáhacího oddělení na Finančním úřadě v Berouně může vhodným způsobem vyrozumět dlužníka k uhrazení závazku zasláním výzvy k zaplacení daňového nedoplatku v náhradní lhůtě adresované dlužníkovi. V této výzvě správce daně připomene dlužníkovi velikost jeho daňového nedoplatku a poukáže na důsledky, jež mu plynou z neuhrazení této částky. Tato výzva je neformální upomínkou a záleží jen na správci daně, jakým způsobem a zda vůbec dlužníka vyrozumí - poštou, e-mailem, textovou zprávou nebo mu tuto skutečnost sdělí telefonicky.

Jestliže finanční úřad dlužníkovi zaslal výzvu poštou a dlužník do patnáctidenní lhůty od doručení, která byla stanovena správcem daně v berounském regionu, daňový závazek nezaplatí a ani se nepokusí vytvořit opatření, která by vedla k uhrazení dluhu, jako například podá správci návrh na zaplacení dluhu prostřednictvím splátkového kalendáře či předloží finančnímu úřadu potvrzení z banky, že si vyjednává půjčku, přistoupí správce daně ke druhé fázi – samotnému vymáhání daňového nedoplatku, který upravuje § 175 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád. Lhůta patnáct dní se počítá ode dne doručení výzvy dlužníkovi a nezáleží na tom, zda si dlužník dopis převzal nebo ne. Tato lhůta platí pro všechny způsoby upozornění.

Dle zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád má správce daně možnost vymáhat nedoplatek daňovou exekucí či zajistit vymáhání dluhu pomocí soudu nebo soudního exekutora, eventuálně jej uplatnit v insolvenčním řízení nebo jej zařadit do veřejné dražby.

Správce daně určuje postup vymáhání nedoplatku tak, aby výše výloh spojených s vymáháním, jež je daňový dlužník nucen vyrovnat, nebyla v očividném nepochopitelném poměru k velikosti nedoplatku. (Zakony.centrum.cz, 2011)

Pokud dlužník má dluh v řádech tisíce korun, finanční úřad v berounském regionu neuvalí zástavní právo na nemovitost, ale uvalí pouze exekuci na účet dlužníka a jestliže dlužník nemá dostatečný zůstatek na tomto účtu, rozšíří exekuci i na mzdu. Každý případ se řeší v berounském regionu individuálně dle finančních možností dlužníka a výše dluhu.

² $3\,000 \times (0,0005 + 0,14) \times (139/360) = 162,75$

4.4.1. Vymáhání nedoplatku pomocí exekučního příkazu

Jestliže dlužník, který obdržel výzvu od Finančního úřadu v Berouně k uhrazení nedoplatku a nereagoval na ni a ani neučinil opatření, která by vedla k uhrazení jeho daňového závazku jako je například půjčka v bance či předložení splátkového kalendáře vymáhacímu oddělení finančního úřadu Beroun, přistoupí správce daně k dalšímu kroku a to vymáhat dluh pomocí exekučního řízení.

Návrh na exekuční řízení podá věřitel, v tomto případě pracovník vymáhacího oddělení finančního úřadu Beroun, na exekutorský soud. Věřitel při návrhu exekučního řízení musí disponovat exekučním titulem, tím je:

- *vykonatelný výkaz nedoplatků,*
- *vykonatelné rozhodnutí, jímž se ukládá peněžité plnění,*
- *splatná částka zálohy na daň.*

Soud vyhoví návrhu věřitele tím, že vydá usnesení a pověří exekutora výkonem rozhodnutí. Exekutor následně vybídne dlužníka, aby ve lhůtě patnácti dnů celý svůj dluh dobrovolně zaplatil.

Pokud dlužník v tomto termínu dluh dobrovolně neuhradí, exekutor přistoupí k vykonání exekučního řízení tím, že zjistí, jestli má dlužník u některé z bank účet a ve spolupráci s ní uvalí exekuční příkaz na účet.

V případě, že dlužník nemá na svém účtu dostatečné množství peněžních prostředků, které by uhradili jeho závazek vůči finančnímu úřadu, exekutor si u zdravotní pojišťovny dlužníka zjistí, kde je dlužník zaměstnán a poté s pomocí zaměstnavatele uvalí exekuční příkaz i na mzdu dlužníka. Nelze však postihnout celou mzdu, exekutor je povinen zanechat dlužníkovi nezabavitelné životní minimum na živobytí.

Příklad

Činí-li dlužníkova měsíční mzda 20 000 Kč, nemá manželku ani žádné děti a nesplácí žádné jiné peněžní závazky, činí jeho nezabavitelné životní minimum 12 236 Kč. (Dlouhá, 2014)

Pokud má dlužník manželku, dvě děti, jeho měsíční mzda je rovněž 20 000 Kč a splácí ještě další dluh, velikost jeho nezabavitelného životního minima je 13 766 Kč. (Dlouhá, 2014)

Mezitím exekutor shromažďuje seznam majetku, který by bylo možné zařadit do exekuce. Zároveň písemně upozorní dlužníka, že s tímto majetkem nemůže dle soudního rozhodnutí manipulovat. Dále určuje způsob, jakým bude exekuce vykonána

Dalším způsobem jak vykonat exekuci, je exekuce na movitý či nemovitý majetek. Ve lhůtě patnácti dní, které exekutor poskytl dlužníkovi k uhrazení nedoplatku, exekutor shromažďuje seznam majetku, který by bylo možné zařadit do exekuce.

Příklad

Dlužník má dluh na dani ve výši 70 000 Kč, na výzvy k uhrazení nedoplatku nereaguje, přejde Finanční úřad v Berouně k exekučnímu řízení. Po rozhodnutí soudu kontaktuje dlužníka exekutor, který ho opět vyzve k dobrovolnému uhrazení dluhu a v průběhu lhůty pátrá majetku ve vlastnictví dlužníka, například není-li vlastníkem osobního automobilu či nevlastní-li cennější majetek, jehož prodejem by bylo možné uhradit dluh.

Pokud dlužník vlastní automobil a jeho prodejní cena je například 73 000 Kč, exekutor může tento vůz exekučně zabavit a prodat v dražbě nebo v poslední době stále více využívané online aukci (prodejem na internetu).³ Tyto aukce jsou výhodné pro dlužníky i věřitele zejména kvůli vyššímu výtěžku z e-aukce, protože dražitelé nemohou ovlivňovat, aby cena dražené věci byla co možná nejnižší.

Exekuční příkaz může být vykonán i pomocí zástavního práva. Zástavní právo může být vykonáno na movitý majetek nebo na nemovitosti, jež jsou v majetku daňového dlužníka a které slouží k zajištění dluhu. Ve většině případů se zástavní právo týká spíše nemovitostí. Movitý majetek je nutné vydat zástavnímu věřiteli nebo uložit k úschově třetí osobě, u nemovitostí, bytů a nebytových prostor je nezbytný vklad do katastru nemovitostí.

4.4.2. Zákaz nakládání s majetkem

Nezbytným důsledkem nařízení exekuce je zákaz nakládání s majetkem (generální inhibitorium). Zřizuje se především na movitý majetek. Nastává ze zákona ve chvíli doručení usnesení o nařízení exekuce dlužníkovi. Ten nesmí od tohoto okamžiku jakýmkoliv způsobem nakládat se svým majetkem, ale i s majetkem, který patří do

³ Výše zmíněný postup lze vykonat pouze v případě, kdy automobil neslouží dlužníkovi k zajištění jeho příjmů (například se živí jako řidič z povolání).

společného jmění manželů. Dlužník nesmí svůj majetek například prodat, darovat či ho převést na jinou osobu. Zákaz nakládání s majetkem je platný ode dne doručení usnesení o nařízení exekuce, až do dne ukončení exekuce.

Příklad

Dlužník má daňový závazek ve výši 35 000 Kč, svůj dluh i přes výzvy Finančního úřadu v Berouně nezaplatil a byla na něj uvalena exekuce. Dlužník je majitelem osobního automobilu a dalších pouze movitých věcí, které se chystal prodat. Dříve než tak stačil učinit, obdržel usnesení o nařízení exekuce. Od této chvíle má zákaz s automobilem jakkoliv nakládat až do doby, dokud neuhradí svůj dluh a exekuční náklady u soudního exekutora.

4.4.3. Zřízení zástavního práva z rozhodnutí správního orgánu

Správce daně může na základě svého rozhodnutí zřídit zástavní právo k majetku daňového dlužníka, aby tím zajistil dosud neuhrazenou daňovou povinnost. Při výkonu zástavního práva finanční úřad spolupracuje s katastrálním úřadem. Ten eviduje ve svém katastru nemovitostí veškerý nemovitý majetek daňového dlužníka.

Na základě zástavní smlouvy či pravomocného rozhodnutí soudu finanční úřad oznámí katastrálnímu úřadu, že majitel těchto nemovitostí má u finančního úřadu daňový nedoplatek. Katastrální úřad vezme tuto skutečnost v potaz a vyznačí ji v katastru nemovitostí, který je přístupný ve veřejně evidenci. Zástavní právo trvá po celou dobu, kdy dlužník splácí svůj daňový závazek.

Příklad

Dlužník, který má u finančního úřadu daňový závazek ve výši 306 000 Kč je majitelem rodinného domu. Svůj dluh dosud nezaplatil a správce daně na základě pravomocného rozhodnutí soudu přistoupil k vymáhání daňového nedoplatku prostřednictvím zřízení zástavního práva k jeho nemovitosti. Správce daně kontaktuje katastrální úřad, aby vyznačil v katastru nemovitostí fakt, že na nemovitost dlužníka bylo uvaleno zástavní právo. Tento krok slouží především jako informace pro případné kupce takto zabaveného rodinného domu.

4.5. Dražba

V situaci, kdy na nemovitost bylo uvaleno zástavní právo a dlužník neuhradil svůj závazek řádně a ve stanovené lhůtě, může finanční úřad přejít ke zpeněžení zástavy prostřednictvím prodeje ve veřejné dražbě či exekutorským prodejem.

Exekutorský úřad, na základě exekučního příkazu k prodeji nemovitosti, zašle finančnímu úřadu zprávu o velikosti dluhu, který eviduje u daňového subjektu a finanční úřad se stává zajištěným věřitelem. To znamená, že po prodeji nemovitosti má přednostní právo na peněžní prostředky, které byly získány prostřednictvím dražby.

O vyvolávací ceně nemovitosti, prodávané ve veřejné dražbě, rozhoduje odhadce nemovitostí, kterého určí soudní exekutor. Vyvolávací cena dražené nemovitosti je ve výši dvou třetin ceny odhadní.

Příklad

Dlužník, který je vlastníkem rodinného domu, jehož kupní cena činí 5 milionů korun, má vůči správci daně evidován daňový závazek ve výši 3,9 milionů korun. Svůj závazek neuhradil a finanční úřad uvalil na jeho nemovitost zástavní právo. Dlužník i přesto svůj dluh nevyrovnal a správce daně postoupil tuto nemovitost do veřejné dražby. Odhadce ocenil nemovitost na 4,3 milionů korun, vyvolávací cena domu bude začínat na 2,838 milionů korun.

Exekutorské úřady zajišťují prodej majetku, ale finanční úřad pomocí vymáhacího oddělení vykonává dražbu. Dlužník má v průběhu celého řízení šanci zaplatit svůj dluh navýšený o úroky za každý den, kdy je v prodlení. *„Výše úroku je totožná s roční výší repo sazby stanovené českou národní bankou navýšenou o 14 procentních bodů, platné pro první den daného kalendářního pololetí.“* (Jak podnikat, 2014)

Výše uvedený úrok je možné požadovat maximálně po dobu pěti let prodlení.

Oprávnění vybrat a domáhat se dlužného daňového nedoplatku se dle zákona č. 280/2009 Sb. prekluzuje za šest let ode dne splatnosti daně, tedy k datu, kdy podle exekučního titulu byla daňová povinnost splatná.

4.6. Odpis daňových nedoplatků

Roku 2013 v porovnání s rokem 2012 došlo k mírnému navýšení částky, jež byla vymáhána na daních. Zároveň došlo i k nárůstu částky vymožených daňových nedoplatků.

Vývoj v oblasti vymáhání daňových nedoplatků je každý rok ovlivňován v rozdílné výši z důvodu provádění odpisu daňových nedoplatků z příčiny nedobytnosti.

Institut odpisu daňového nedoplatku pro nedobytnost byl založen zejména s cílem zrealnění odhadů daňového inkasa. (Finanční úřad Beroun, 2015)

Nedoplatky, které jsou určeny za nedobytné, nezanikají odpisem. Finanční úřad má právo je vymáhat po celý čas, kdy běží lhůta pro zaplacení daně, poté dojde k zániku nedoplatků prekluzí dle daňového řádu. Po vykonání odpisu daňového nedoplatku pro nedobytnost, ale finanční úřad dále přezkoumává majetkové poměry dlužníka. Zjistí-li, že subjekt nabyt majetek, který je možné vymáhat na uhrazení dluhu, správce daně opět obnoví vymáhání daňového nedoplatku.

Příklad

Finanční úřad od února roku 2003 eviduje vůči dlužníkovi pohledávku ve výši 22 000 Kč. Daňový dlužník svůj závazek řádně a včas nezaplatil, správcem daně byl upozorněn na svůj dluh zasláním výzvy k zaplacení daně v náhradní lhůtě, ale na upozornění nereagoval. Na svém bankovním účtu nedisponoval dostatečným peněžním zůstatkem, na který by mohla být uvalena exekuce a ani nevlastnil žádný movitý majetek, jež by bylo možné exekučně zabavit a následně prodat ve veřejné dražbě. Nemovitý majetek v tomto případě není možné postihnout výkonem rozhodnutí, jelikož vymáhaná částka je vzhledem k hodnotě nemovitosti nepoměrně nízká.

Správce daně vydal rozhodnutí o nedobytnosti daňového nedoplatku, kde svůj záměr o vydání musel řádně odůvodnit. Příčinou k vydání rozhodnutí byly v tomto případě majetkové poměry dlužníka. Vzhledem k tomu, že výše uvedený případ se stal v době platnosti zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, správce daně mohl vymáhat nedoplatek po dobu šesti let po roce, v kterém se nedoplatek stal splatným, tedy až do 1. 1. 2010.

V roce 2008 finanční úřad zjistil, že dlužník v dědickém řízení zdědil osobní automobil. Správce daně obnoví s dlužníkem vymáhací řízení. Jestliže dlužník neuhradí svůj daňový závazek, který je navýšený o úroky z prodlení, správce daně vůz exekučně zabaví a prodá ho ve veřejně dražbě. Výtěžek z této dražby bude poukázán k uhrazení závazku vůči finančnímu úřadu a v případě, že by z prodeje po uhrazení nedoplatku zbyly volné peněžní prostředky, náleží dlužníkovi.

V situaci, kdy po dobu šesti let dlužník nenabyl žádný majetek, který by bylo možné použít k uhrazení daňové povinnosti a nezměnily se ani majetkové poměry dlužníka ode dne platebního výměru, kdy měla být daňová povinnost platná, byl 1. 1. 2010 dluh prohlášen za nedobytný a odepsán.

Jednou ze specifických příčin vzniku nedobytných pohledávek je doměření daňových závazků daňovému subjektu, který už nevlastní žádným majetek a je před zahájením insolvenčního řízení.

V roce 2013 působily na účinnost vybírání daní a vymáhání daňových nedoplatků především následujícími faktory. Mezi hlavní důvody nedobytnosti daňových pohledávek patří v první řadě zvyšující se počet nemajetných a zadlužených daňových subjektů, neschopnost dohledání majetku daňového dlužníka, zvyšující se počet společností, jež se ocitnou v likvidaci, přičemž mnohé z nich zůstávají po dlouhou dobu neřešeny. Vliv na téměř nemožné vymáhání nedoplatků má vykazování fiktivní ekonomické činnosti společnosti, která nedisponuje žádným majetkem.

4.7. Daňová exekuce

Daňová exekuce příkázáním pohledávky z účtu u poskytovatele platebních služeb byla v roce 2013 finančním úřadem Beroun opětovaně aplikovaným a současně neúčinnějším exekučním prostředkem, ačkoliv jeho efektivita je obzvláště v posledních letech ovlivněna nízkým stavem volných peněžních prostředků na účtech daňových subjektů. Tímto exekučním prostředkem není možné postihnout peněžní prostředky daňových dlužníků na účtech u bank v případě, kdy daňový dlužník není majitel účtu, na němž jsou uloženy finanční prostředky, např. z podnikatelské činnosti.

Tyto případy jsou velmi dobře známé a správce daně je v této situaci omezen svými pravomocemi. Jednou z možností by bylo tento druh závazku nepreklužovat. Finanční úřad v Berouně má zkušenosti s případy, kdy podnikatel (daňový dlužník) záměrně převedl všechn svůj movitý i nemovitý majetek ještě před začátkem vymáhání daňového nedoplatku na někoho z blízkých a sám v době exekuce vlastnil pouze vysoce likvidní majetek. Správce daně tedy neměl co exekučně zabavit a dlužníkovi jeho majetek zůstal. Po uplynutí doby určené k vymáhání jeho dluhu (6 let), převedl majetek zpět na své jméno a finančnímu úřadu zanikl nárok tento daňový závazek vymáhat.

Pokud by se daňové závazky neprekluzovaly, nevznikaly by tyto situace, kdy dlužník je nemajetný, ale ve skutečnosti jen využil zákonnou lhůtu k zaplacení nedoplatku na včasné převedení svého majetku na jinou osobu.

Exekuce srážkami ze mzdy je dalším mnohdy využívaným postupem daňové exekuce při vymáhání daňových nedoplatků. Její efektivita je negativně ovlivňována omezenými možnostmi správce daně zavčas zjistit a reagovat na změny zaměstnavatele dlužníka.

Jednou z možností, jak lze řešit tento problém, by bylo zavedení povinnosti zaměstnance nahlásit jakoukoliv změnu zaměstnavatele správci daně do deseti pracovních od této změny. Finanční úřad v Berouně by měl lepší přehled o zaměstnavateli daňového dlužníka a mohl by i efektivněji vymáhat na dlužníkovi jeho daňovou povinnost.

V čase příkazu daňové exekuce bývá mzda daňových dlužníků mnohdy zatížena srážkami pro jiné pohledávky za jiné věřitele a výše vykonávaných srážek neumožňuje vykonání exekuce pro další pohledávky za dlužníky.

Uspokojení pohledávek vymáhaných daňovou exekucí připadá v úvahu, až po uskutečnění výkonu rozhodnutí (exekucí) v dřívějším pořadí.

Vytiženost exekucí prostřednictvím prodeje movitých věcí ovlivňuje ve stále vyšší míře malý zájem o věci, které jsou nabízené v místech konání dražeb a nízká hodnota věcí prodávaných v dražbě, přičemž předpokládaný výtěžek mnohdy nepřevyší exekuční náklady. (Finanční úřad Beroun, 2015)

4.8. Účinnost daňových exekucí

Jistým přínosem pro zvýšení účinnosti daňových exekucí pomocí prodeje movitých věcí jsou případy exekučního zabavení a následné dražby minerálních olejů.

Daňové exekuce vykonané prostřednictvím prodeje nemovitostí vykazují dlouhodobě se snižující výtěžnost především vzhledem k tomu, že velká řada nemovitostí, jež by bylo možné postihnout daňovou exekucí, jsou zatíženy zástavními právy dalších věřitelů, kteří mají přednostní právo na uspokojení své pohledávky, a to obzvláště ze strany poskytovatelů platebních služeb (bank).

Prostřednictvím nařízení daňové exekuce prodejem nemovitostí přesto finanční úřad často dosahuje situace, kdy dlužníci hned po vydání exekučního příkazu na prodej

nemovitosti vyrovnají svůj daňový závazek dobrovolně, aby odvrátili prodej své nemovitosti ve dražbě. (Finanční úřad Beroun, 2015)

4.9. Před exekuční činnost

V průběhu roku 2013 Finanční úřad v Berouně ještě před uskutečněním vymáhacích úkonů, tzn. před příkazem daňové exekuce či zahájením jiného postupu vymáhání

dle § 175 daňového řádu, na vyrovnání vymáhaných daňových pohledávek více než třetinu z celkové dlužné částky na daňových nedoplatcích. (Finanční úřad Beroun, 2015)

Tímto posledním krokem před zahájením exekuce se zaměstnanci vymáhacího oddělení finančního úřadu dlouhodobě snaží ve vztahu k dlužníkovi neinvazivními nástroji dosáhnout toho, aby daňový dlužník svůj závazek vyrovnal dobrovolně, bez vykonání daňové exekuce se všemi z toho pro něho plynoucími negativními následky a současně jej přimět k plnění jeho dalších daňových povinností řádně a včas.

Po zahájení výkonů, které míří k vymáhání nedoplatků, bylo dobrovolně zapláceno přes 8 % z celkové sumy daňových nedoplatků.

U řízení o výkonu rozhodnutí, které vedou příslušné soudy, byla zřejmá dlouhodobě klesající úroveň uspokojení daňových pohledávek.

V souvislosti s novelizací zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, už není s účinností ke dni 1. 1. 2013 možné tuto metodu vymáhání dále uplatňovat, jelikož správce daně pozbyl oprávnění vykonávat vymáhání daní metodou soudního výkonu rozhodnutí. Jako jediná další varianta k daňové exekuci vykonávané správcem daně je povolena exekuce uskutečňovaná soudním exekutorem.

U současných případů, které byly na návrh správců daní zahájeny jako soudní výkon rozhodnutí k vymožení daňových nedoplatků a k 1. 1. 2013 nebyly dokončeny, bylo nezbytné zhodnotit eventualitu zachování jejich vymáhání některým ze způsobů daňové exekuce, přerušit či dokončit řízení pomocí soudního exekutora, jemuž byl příslušný spis v souladu s novelizovaným zněním svěřen.

Vymáhání daňových nedoplatků pomocí soudních exekutorů je i po novelizaci zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád ve znění pozdějších předpisů, Finančním úřadem v Berouně využíváno jen v nezbytných případech, a to s ohledem na zásadu uvedenou v § 175 odst. 2 daňového řádu, kde se píše - „*Správce daně zvolí způsob*

vymáhání nedoplatku tak, aby výše nákladů spojených s vymáháním, které bude daňový subjektu povinen uhradit, nebyla ve zjevném nepoměru k výši nedoplatku.“
(Zakony.centrum.cz, 2011)

4.10. Neúměrnost daňových exekucí

Finanční úřad neustále bojuje s problémy, které spočívají v neúměrnosti exekucí vykonávaných soudními exekutory s dopadem na vymáhání daňových nedoplatků. V mnoha případech dochází k situaci, kdy exekucemi na prodej nemovitostí, jež vedou některé exekutorské úřady, obvykle po dohodě s daňovým dlužníkem, soudní exekutoři řeší zajištění pohledávek po dobu, než bude daňový nedoplatek v plné velikosti zaplacen exekutorskému úřadu formou splátek.

Finanční úřad, který je přihlášený do zahájeného exekučního řízení, je v těchto situacích nucen pasivně čekat, přičemž se leckdy stane, že i přes uběhnutí značné doby exekutorský úřad dražbu ve skutečnosti nerealizuje.

Od 1. 1. 2013 má správce daně přinejmenším možnost vybidnout soudního exekutora k uskutečnění činnosti, která směřuje ke dražbě nemovitosti a při jeho bezdůvodné pasivitě, která je delší než tři měsíce, má finanční úřad možnost se u soudu domáhat realizace této exekuce dle § 15a zákona č. 119/2001 Sb., kterým se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajících výkonů rozhodnutí ve znění pozdějších předpisů.

V porovnání s exekučními náklady, jež vznikají při exekuci uskutečněné podle exekučního řádu soudním exekutorem, nemají exekuční náklady, které vznikly v souvislosti s realizací daňové exekuce dle daňového řádu v případě, že dlužník vstoupí do insolvenčního řízení, přednostní pozici.

Stále po nabytí účinnosti nového insolvenčního zákona přetrvává trend velmi nízké účinnosti těchto řízení z hlediska výtěžnosti. Míra uspokojení do insolvenčních řízení přihlášených daňových pohledávek je dlouhodobě na nižší úrovni oproti výsledkům dosaženým finančním úřadem při vymáhání pohledávek vlastními úkony. (Finanční úřad Beroun, 2015)

Tento fakt plyne z toho, že daňoví dlužníci se většinou opakují, Finanční úřad v Berouně jich většinu už velmi dobře zná a ví jaké má možnosti ve vymáhání nedoplatků, kdežto vykonavatelé insolvenčního řízení dlužníky neznají a mnohdy se pouští do

neefektivních kroků, které zbytečně protahují čas ve prospěch dlužníka. Možným řešením by mohlo být, aby Finanční úřad v Berouně vymáhal nedoplatky na dlužnících sám.

4.11. Insolvenční řízení

Tématem insolvenčního řízení je řešení hrozícího úpadku popřípadě úpadku dlužníka soudním řízením některým z určených postupů jako je konkurs, reorganizace či oddlužení, tak, aby došlo k urovnání vlastnických poměrů k osobám, jež jsou dotčeny dlužníkovým úpadkem (např. finanční úřad) či hrozícím úpadkem.

V další řadě, je nutné dojít k co největšímu uspokojení dlužníkových věřitelů, popřípadě přistoupit k oddlužení dlužníka.

Dosažené úspěchy finančního úřadu odpovídají celkově nízké výtěžnosti nároků, které jsou přihlášeny do insolvenčního řízení. S nízkou výtěžností pohledávek v insolvenční má souvislost nejen délka trvání insolvenčního řízení, ale i cena majetku dlužníka a následující splatnost majetkové podstaty.

V roce 2013 zaznamenal Finanční úřad v Berouně nárůst množství podaných návrhů na zahájení insolvenčních řízení. Růst zaznamenal správce daně zvláště u fyzických osob - živnostníků, kteří nejsou ekonomicky aktivní či mají minimální dluhy z podnikání a kromě toho také u fyzických osob nepodnikatelů, kdy oddlužení (jako sanační formy řešení úpadku) je jednou z metod, jak řešit dlužníkovú úpadek. (Finanční úřad Beroun, 2015)

U podnikatelských subjektů nejpočetnější část nárůstu započatých insolvenčních řízení Finanční úřad v Berouně zaregistroval z důvodů: (Finanční úřad Beroun, 2015)

- poklesu zakázek a prodlužující se termíny zaplacení fakturovaných částek,
- zhoršené platební kázně v obchodně právních poměrech a narůstající druhotné platební neschopnosti,
- odezvy ekonomické krize.

4.12. Platební nekázeň

V platebním styku dochází k úmyslnému pozdržování úhrad za už splatné závazky. Obchodní společnosti si prostřednictvím tohoto postupu nahrazují krátkodobý úvěr u bank. Praktikování tohoto způsobu placení vede od druhotné platební nekázně, která je velmi typická pro české podnikatele, až k platební neschopnosti podnikatelských subjektů. K uhrazení některých již dávno splatných faktur dochází mnohdy, až po podání žalobního

návruhu. To vše za současného snížení zakázek menšího rozměru a zhoršení platební morálky i u osob samostatně výdělečně činných.

4.13. Účinnost insolvenčního řízení

Stále přetrvává zvyk, že návrh na započetí insolvenčního řízení je mnohokrát předložen, až v době, kdy dlužník už nemá žádný mobilní nebo jiný likvidní majetek.

Občas se návrh prodlužuje účelně s jediným záměrem, a to zamezit vykonání exekuce na majetek dlužníka. Přihlášené pohledávky jsou tak uspokojovány jen v minimálním rozsahu.

Finanční úřad v Berouně je nucen v době před návrhem insolvenčního řízení pokračovat v zaměření pozornosti na včasné zajištění daňových pohledávek, zvýšit četnost šetření solventnosti a majetkových poměrů u „rizikových“ daňových subjektů a jejich možném úpadku a v případě, že zjistí u daňového subjektu majetek, má povinnost ho zajistit zástavním právem. Další možností, jak lze ovlivnit výtěžnost insolvenčních řízení je aktivní účast ve věřitelských orgánech a dodržování procesních lhůt k uplatnění nároku. Řešením by mohlo být ukládání vysokých pokut, jestliže Finanční úřad v Berouně opozdí ve lhůtě k uplatnění nároku, ale hlavně také navýšit stav zaměstnanců na vymáhacím oddělení. V současné době má toto oddělení tři zaměstnance a jednu vedoucí oddělení. Vzhledem k velikosti berounského regionu je to velmi nízký počet. Přijetím alespoň dalších dvou pracovníků, kteří by se zabývali především tímto problémem, by vymáhací oddělení mohlo získat lepší přehled o dlužnících a jejich aktuální peněžní situaci.

4.14. Omezující faktory při vymáhání daňových nedoplatků

Mnohé daňové subjekty jsou nuceny ukončit svoji podnikatelskou činnost vzhledem k druhotné platební neschopnosti, mnohdy bez vypořádání notných daňových dluhů. Pochybnými jsou také nekontaktní daňové subjekty, tedy firmy bez skutečného sídla.

Kromě toho vzrůstá množství daňových subjektů, které se dopouštějí nepoctivého jednání za účelem získat majetkový prospěch (např. vystavování faktur na fiktivní plnění).

S podobnými problémy se při vymáhání potýkají např. i soudní exekutoři, kteří ovšem na rozdíl od správce daně mají k dispozici i účinnější právní úpravou vymáhání pohledávek, která je obsažena v exekučním řádu a v občanském soudním řádu, především po jeho minulé novelizaci k 1. 1. 2014.

Naproti tomu finanční úřad je nucen počkat na slibovanou novelu daňového řádu, jež by měla i v oblasti daňových exekucí přinejmenším částečným způsobem reagovat na podstatné změny občanského soudního řádu v oblasti výkonu rozhodnutí.

Dlouhodobým problémem jsou výrazně omezené peněžní prostředky na činnost orgánů finanční správy, které citelně ztěžují podmínky v oblasti materiálního a technického zabezpečení (zvláště problémy v rychlosti aktualizaci úloh ADIS či v jiné technické podpoře).

Dále i v oblasti personálních zdrojů, včetně množství zaměstnanců, kteří zajišťují vymáhání nedoplatků, jež musí oproti dlouhodobé tendenci stagnace už lépe odpovídat skutečným nárokům na účinné vymáhání těchto pohledávek.

Mezi další omezující faktory je možné v posledních letech zařadit časté změny v oblasti daňové a s ní související legislativy a rozšiřování pravomocí finanční správy bez odpovídající personální dotace (zejména pak agendy odvodu z elektřiny ze solární energie, loterijního odvodu, pojistného na důchodové spoření a vedení centrálního registru smluv).

5. Zhodnocení výsledků

Finanční úřad v Berouně je jedním z nejúspěšnějších finančních úřadů ve Středočeském kraji ve vymáhání nedoplatků na daních. Tento fakt je ovlivněn z velké části tím, že na Berounsku působí více drobnějších podnikatelů a menších firem oproti například Mladé Boleslavi, kde se na velikost nedoplatků velkou měrou podílí zejména automobilka Škoda Auto, a.s. nebo v krajském městě Kladno, společnost POLDI Hütte, s.r.o.

V rámci celé České republiky si Finanční úřad v Berouně už zdaleka tak dobře nestojí. Jako jedna z možností jak zvýšit vymáženou částku daňových nedoplatků a zlepšit i postavení finančního úřadu v České republice by připadalo v úvahu zřídit zákaz nakládání s dlužníkovým majetkem. Velice často se správce daně setkává s případy, kdy dlužník převede svůj majetek na někoho z blízkých, a když dojde na exekuci, nemá finanční úřad co po dlužníkovi vymáhat. Zřízením zákazu nakládání s majetkem by odpadla tato „výhoda“ pro dlužníky a zvýšila by se vymážená částka na daňových nedoplatcích.

Další eventualitou jak navýšit vymáženou částku by byla povinnost všech zdravotních pojišťoven, aby v situaci, kdy zaměstnanec změní zaměstnavatele, tuto skutečnost sdělil správci daně do deseti pracovních dnů od této změny.

Finanční úřad v Berouně je velmi často při vymáhání nedoplatků prostřednictvím srážek ze mzdy dlužníka omezen tím, že dlužník změní pracovní místo a než se tato informace dostane k finančnímu úřadu, který následně uvalí exekuci na mzdu dlužníka, uběhne zbytečně dlouhá doba, kterou může dlužník využít ve svůj prospěch.

Například se dlužník se zaměstnavatelem domluví, aby mu na jeho bankovní účet zaměstnavatel zasílal jen mzdu ve výši nezabavitelného životního minima (pro jednotlivce je na rok 2015 stanovena částka 6 118 Kč) a zbytek mu vyplácel hotově.

Tento způsob je výhodný pro obě strany – zaměstnavatel ušetří na sociálním a zdravotním pojištění, které musí za zaměstnance povinně odvádět a zaměstnanec se vyhne exekuci na mzdu. Jako možné řešení by připadalo v úvahu zavedení vysokých pokut zaměstnavatelům v případě, kdy Finanční úřad v Berouně zjistí, že dlužník si nechává vyplácet na účet pouze nezabavitelné minimum a zbytek dostává „na ruku“.

Další způsob jak navýšit vymáhanou částku daňových nedoplatků je navýšení počtu zaměstnanců na vymáhacím a kontrolním oddělení na Finančním úřadě v Berouně.

Navýšením stavu pracovníků u kontrolního oddělení by napomohlo ke zvýšení počtu provedených kontrol u daňových subjektů. V současnosti se daňová kontrola provádí jen tehdy, pokud je subjekt určitým způsobem Finančnímu úřadu v Berouně podezřelý:

- podal více opravných daňových přiznání,
- už třetím rokem uvádí, že má daňovou ztrátu,
- v posledních třech daňových přiznáních k dani z přidané hodnoty uvádí, že má nárok na odpočet.

Nárůst počtu pracovníků na vymáhacím oddělení Finančního úřadu v Berouně by vedlo k navýšení vymožené částky na daňových nedoplatecích. Sami zaměstnanci již delší dobu žádají o posílení stavu pracovníků na oddělení. V tomto počtu není možné sledovat majetkové poměry všech dlužníků v berounském regionu.

Přijetím nejméně dalších dvou zaměstnanců by mohlo toto oddělení vykonávat více kontrol u daňových subjektů a popřípadě i samo provádět dražby nemovitostí zabavených zástavním právem nebo prodávat movité věci v dražbě. V současné době se prodej movitých věcí, například zabavených v bytě dlužníka, vykonává jen málokdy, jelikož výtěžnost není příliš vysoká a je časově a organizačně náročná.

6. Závěr

Podáním daňového přiznání a uhrazením daňové povinnosti často toto řízení nekončí.

Cílem bakalářské práce bylo vytvoření návrhu na zefektivnění vymáhání daňových nedoplatků v berounském regionu. Práce se zabývá se především vymáháním daní z přidané hodnoty, na které Finanční úřad v Berouně eviduje každoročně nejvyšší nedoplatky a dále na vymáhání daně z nabytí nemovitých věcí, kde se správce daně potýká s problémem, že se subjekt stane vlastníkem nemovitosti a nepodá daňové přiznání. Finanční úřad v Berouně kromě daňové kontroly nemá příliš možností jak tuto skutečnost zjistit a zahájit s dlužníkem řízení.

V současné době finanční úřad provádí daňové kontroly jen v případě, kdy subjekt svým jednáním vzbuzuje u správce daně nedůvěru, například uvádí, že prodal nemovitost výrazně levněji oproti tomu, za kolik se prodávají podobné nemovitosti v dané lokalitě nebo v daňovém přiznání k dani z přidané hodnoty v poslední době stále vykazuje ztrátu či uvádí podezřele vysoký nárok na odpočet daně.

Průběh vymáhání daňových nedoplatků je u obou druhů daní stejný, liší se pouze zvolený přístup vymáhání, dle výše dluhu a finanční situace dlužníka.

Stát neustále vydává novelizace daňových zákonů, které si kladou za cíl snížit daňové nedoplatky a navýšit částku vymáhaných daňových nedoplatků. Jednou z nevýznamnějších změn v posledních letech je nabytí účinnosti zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád k 1. 1. 2011, který podstatným způsobem přetvořil zákonný rámec daňového řízení a s tím související proces vymáhacího řízení.

Vymáhání daňových nedoplatků dle postupů, které jsou uvedeny v zákoně č. 280/2009 Sb., daňový řád je často velmi komplikované, zdlouhavé a pro zaměstnance vymáhacího oddělení časově náročné, v mnoha případech bez vidiny úspěchu. Legislativní úpravou by se celý proces vymáhání daní mohl zefektivnit a dlužníkovi by se zkrátil čas, kterým jak sám Finanční úřad v Berouně přiznává, se oddaluje uhrazení dlužné částky navýšené o úroky z prodlení.

7. Seznam použitých zdrojů

BAKEŠ, Milan et al. *Finanční právo*. 5., uper. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2009. xxviii, 548 s. Právnícké učebnice. ISBN 978-80-7400-801-6.

GROSSOVÁ, Marie. *Finanční právo se zaměřením na daňové právo*. Vyd. 1. Ostrava: Key Publishing, 2008. 177 s. Právo. ISBN 978-80-87071-77-9.

JÁNOŠÍKOVÁ, Petra a kol. *Finanční a daňové právo*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. 525 s. ISBN 978-80-7380-155-7.

KOBÍK, Jaroslav *Správa daní a poplatků s komentářem: komplexní pohled na problémy správy daní*. Olomouc: ANAG, [2001]- DANĚ

KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. 4., aktualiz. vyd. Praha: ASPI, 2006. 279 s. ISBN 80-7357-205-2.

KUBÁTOVÁ, Květa aj. *Moderní průvodce daňovým systémem*. Praha: Grada, 1994. 231 s. ISBN 80-7169-020-1.

RADVAN, Michal a kol. *Finanční právo a finanční správa - berní právo*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2008. 509 s. Edice učebnic Právnícké fakulty MU; č. 417. ISBN 978-80-210-4732-7.

7.1. Internetové zdroje

Penize.cz. KOHOUT, Pavel. [online]. 10. 3. 2008 [cit. 14. 10. 2014]. Dostupné z: <http://finmag.penize.cz/kaleidoskop/262684-smrt-dane-a-spravedlnost>.

Ekonomikon.cz. [online]. 8. 7. 2014 [cit. 20. 10. 2014]. Dostupné z: <http://www.ekonomikon.cz/ucto/danova-soustava>.

Penize.cz. [online]. [cit. 28. 11. 2014]. Dostupné z: <http://www.penize.cz/80308-co-je-to-dan-z-pridane-hodnoty-dph>

Finance.cz. [online]. [cit. 30. 11. 2014]. Dostupné z: <http://www.finance.cz/dane-a-mzda/dph-a-spotrebni-dane/dph/>

Peníze.cz. DLOUHÁ, Petra. [online]. 4. 2. 2015 [cit. 5. 2. 2015]. Dostupné z: <http://www.penize.cz/exekuce/280859-nezabavitelne-minimum-2014-kalkulacka-ktera-spocita-kam-uz-exekutor-nemuze#nezMin>

Jakpodnikat.cz.[online]. 18. 12. 2014 [cit. 5. 2. 2015]. Dostupné z: <http://www.jakpodnikat.cz/danova-kontrola.php>

Zakony.centrum.cz.[online][cit.16. 2. 2015]. Dostupné z:<http://zakony.centrum.cz/danovy-rad>

Finance.cz. DĚDINOVÁ, Tereza. [online]. 25. 1. 2013 [cit. 22. 2. 2015] Dostupné z: <http://www.finance.cz/zpravy/finance/377709-jak-se-vybiral-y-dane-v-minulosti/>